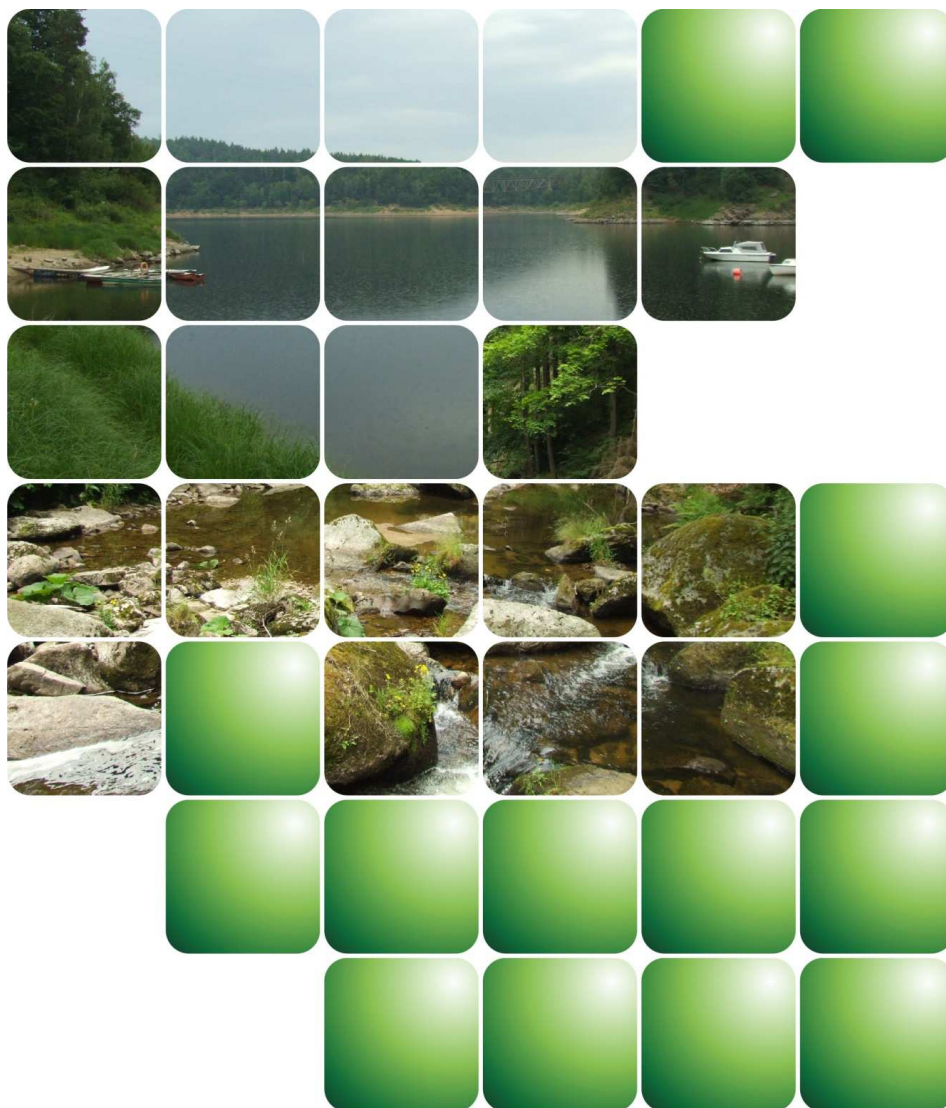

KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO WOKÓŁ ZBIORNIKA PILCHOWICE

Opracowanie wykonane na zlecenie Starostwa Powiatowego w Lwówku Śląskim

JEDNOSTKA PROJEKTOWA:

salamandra

SALAMANDRA MAGDALENA BAGIŃSKA-BZOWSKA
WILKÓW WIELKI 67, 58-230 NIEMCZA
NIP: 882-190-77-80
TEL. 692 499 250, e-mail: projekty-salamandra@wp.pl

Ci13/Cel3
2007.2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

EUROREGION NYSA

Projekt „100 – lecie Zapory Pilchowickiej – produkt turystyczny obszaru pogranicza 2012” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz środków budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa

SPIS TREŚCI

1 – WSTĘP – CEL I ZAKRES PRACY

2 – UWARUNKOWANIA ROZWOJU TURYSTYKI

2.1 – UWAGI WSTĘPNE

2.2 – POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

2.3 – WALORY I ATRAKCJE TURYSTYCZNE

2.4 – UWARUNKOWANIA EKOLOGICZNE

2.5 – ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE

2.5.1 – BAZA NOCLEGOWA I GASTRONOMICZNA

2.5.2 – OŚRODKI I PUNKTY INFORMACJI TURYSTYCZNEJ

2.5.3 – INNE OBIEKTY TURYSTYCZNE

3 – KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

3.1 – STRATEGICZNE CELE ROZWOJU TURYSTYKI

3.2 – PREFEROWANE FORMY TURYSTYKI

3.3 – PROPOZYCJE ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

3.4 – PROPOZYCJE PLANOWANYCH OBIEKTÓW I URZADZEŃ

TURYSTYCZNYCH

WIZUALIZACJE PRZYKŁADOWYCH FORM ZAGOSPODAROWANIA

3.5 – ETAPOWANIE ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

3.6 – PRODUKT TURYSTYCZNY

4 – REALIZACJA KONCEPCJI ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

5 – KALKULACJA SZACUNKOWA KOSZTÓW REALIZACJI

ZAGOSPODAROWANIA

6 – PODSUMOWANIE

1. WSTĘP – CEL I ZAKRES PRACY

Głównym celem opracowania jest aktywizacja aktualnie uśpionej turystyki otoczenia zbiornika Pilchowice. W tym celu w dniu 22 listopada 2011 roku w Pilchowicach zawarte zostało porozumienie pomiędzy samorządami lokalnymi – Gmina Jeżów Sudecki, Gmina Lubomierz, Gmina Stara Kamienica, Gmina Wleń, Powiat Jeleniogórski, Powiat Lwówecki. Jedną z istotniejszych szans dla ogólnego rozwoju zainteresowania tym obszarem jest rozwój turystyki. Dalszy rozwój branży turystycznej powinien zdecydowanie nawiązywać i być w zgodzie uwarunkowaniami przyrodniczymi, ochroną podstawowych procesów ekologicznych i ochrony wartości kulturowych, a w związku z tym mieć charakter rozwoju zrównoważonego. Rozwój turystyki wpłynie także na podniesienie konkurencyjności w stosunku do sąsiednich obszarów. Wprowadzanie odpowiednich form turystyki nawiązujących do specyfiki tego obszaru uaktywni gospodarczo poszczególne społeczności lokalne pod kątem obsługi turystyki. Natomiast inwestycje poczynione w turystyce będą wzmacniać ogólny rozwój infrastruktury użyteczności publicznej. Ważne znaczenie dla rozwoju turystyki ma występowanie na tym terenie Parku Krajobrazowego Doliny Bobru (powierzchnia 10 943 ha) utworzonego 16 listopada 1989r. To bezpośrednio determinuje możliwości rozwoju turystyki wokół jeziora Pilchowice. Parki krajobrazowe dają duży potencjał rozwoju turystyki, ze względu na bardzo dużą atrakcyjność, wiąże się to ze znaczną presją turystyczną na tego typu tereny i ograniczeniami związanymi z reżimem ochronnym parków. W wyniku tego udostępnia się dla turystów parki z zachowaniem wszystkich ograniczeń związanych z koniecznością maksymalnej ochrony ich wartości przyrodniczych.

Priorytetowym celem niniejszego opracowania jest przedstawienie koncepcji zagospodarowania turystycznego wokół zbiornika Pilchowice z uwzględnieniem szeregu uwarunkowań, takich jak: występowanie walorów i atrakcji turystycznych (walory przyrodnicze, walory kulturowe, atrakcje turystyczne), występowanie infrastruktury turystycznej, uwarunkowania społeczno-gospodarcze, istniejące produkty turystyczne. Przygotowując koncepcję brano również pod uwagę zapisy dotyczące zagospodarowania turystycznego w dokumentach planistycznych i strategiach rozwoju poszczególnych jednostek administracyjnych oraz uwarunkowania prawne.

Następnym celem pracy jest określenie zasad zagospodarowania turystycznego w aspekcie aktywizacji

gospodarczej obszaru, określenie: wiodących form turystyki, sposobu organizacji i funkcjonowania turystyki, lokalizacji oraz wyposażenia miejsc postojowych.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU TURYSTYKI

2.1. Uwagi wstępne

Podstawową rolę w rozwoju turystyki na terenach wokół zbiornika Pilchowice odgrywają takie uwarunkowania jak: przyrodnicze, ekologiczne, społeczne i prawno-organizacyjne. Głównym i jednym z ważniejszych uwarunkowań rozwoju turystyki jest atrakcyjność walorów turystycznych. Z atrakcyjnymi walorami turystycznymi wiąże się często występowanie terenów chronionych. Powoduje to określone sposoby zagospodarowania i użytkowania turystycznego. Szansę dla rozwoju turystyki stwarza także wiejska przestrzeń rekreacyjna, która przede wszystkim determinuje możliwości rozwoju agroturystyki.

Rozwoju turystyki uwarunkowany jest w dużym stopniu istniejącym zagospodarowaniem turystycznym, do którego należą takie elementy jak: baza noclegowa, gastronomiczna, infrastruktura komunikacyjna oraz towarzysząca. Istotnym elementem rozwoju turystyki jest baza noclegowa. Z uwarunkowań społecznych dla rozwoju turystyki na terenie wokół zbiornika Pilchowice najważniejszą rolę odgrywa stosunek społeczności lokalnych do gospodarki turystycznej. Ważne znaczenie mają także kadry obsługi turystyki, plany zagospodarowania pod względem turystycznym, plany ochrony parków krajobrazowych, informacja turystyczna.

2.2. Położenie geograficzne i dostępność komunikacyjna

Zbiornik Pilchowice położony jest w dolinie rzeki Bóbr, we wschodniej części Pogórza Izerskiego, w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, na granicy gmin Jeżów Sudecki, Lubomierz, Stara Kamienica, Wleń oraz powiatów Jeleniogórskiego i Lwóweckiego.

Z położeniem geograficznym zbiornika powiązana jest ściśle jego dostępność komunikacyjna.

W pobliżu terenu biegnie kilka ważnych szlaków komunikacyjnych. Do najważniejszych szlaków komunikacji drogowej należą:

- a) droga krajowa nr 30, łącząca Jelenią Górę ze Zgorzelcem,
- b) droga wojewódzka nr 297: Pasiecznik, Lwówek Śląski, Bolesławiec, Nowa Sól,

Należy podkreślić, że w/w drogi stanowią ważne trasy tranzytu turystycznego zarówno w skali kraju jak i regionu. Dostępność do terenów wokół zbiornika Pilchowice z tych szlaków umożliwiają bezpośrednio lokalne drogi powiatowe i gminne.

Podstawowym elementem dostępności kolejowej, z równie ważną rolą dla obsługi ruchu turystycznego jest linia kolejowa o znaczeniu lokalnym, łącząca Jelenią Górę z Lwówkiem Śląskim.

2.3. Walory i atrakcje turystyczne

Walory turystyczne są jednym z głównych uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju turystyki na opracowywanym terenie. Są to przede wszystkim walory naturalnego środowiska przyrodniczego i kulturowego. Często walory przyrodnicze i kulturowe występują wspólnie, co jeszcze mocniej podkreśla wartość turystyczną obszaru.

Podstawowymi elementami środowiska przyrodniczego decydującymi o atrakcyjności turystycznej są wody powierzchniowe, szata roślinna i rzeźba terenu. Główną rolę pod tym względem odgrywa ukształtowanie terenu, liczne wzgórza oraz rzeki, zbiornik Pilchowice i roślinna szata leśna. Daje to duże możliwości tworzenia różnego rodzaju produktów turystycznych w oparciu o te elementy środowiska przyrodniczego w powiązaniu z odpowiednim zagospodarowaniem turystycznym.

Zbiornik Pilchowice (powierzchnia ok. 240 ha) pozwala na bezpośredni rozwój turystyki wodnej, tworzenia miejsc dla celów turystyczno-rekreacyjnych. Zbiornik Pilchowice jest jeziorem zaporowym, powstałym poprzez przegrodzenie zaporą w 1902-1912 rzeki Bóbr. Linia brzegowa zbiornika w dużej mierze jest niedostępna ze względu na strome skarpy, ale pozostają również i takie miejsca, gdzie z powodzeniem można tworzyć zagospodarowanie w formie plaży i kąpieliska. Minimalny poziom wody na zalewie to 258 m n.p.m., maksymalny natomiast 286,7 m n.p.m. Zalew cieszy się dużym zainteresowaniem wędkarzy. Występują tu takie ryby jak: sandacze, szczupaki, okonie, pojedyncze sumy, klenie, leszcze, karpie, amury, liny i dorodne płocie. Występuje tu duże bogactwo ekosystemów leśnych i nieleśnych, przeważają lasy mieszane, grądy z grabem, jaworem, klonem i lipą.

Rzeka Bóbr sama w sobie stanowi nie lada atrakcję turystyczną, jest największym lewobrzeżnym dopływem Odry z źródłami w Karkonoszach (780 m n.p.m.). Całkowita długość rzeki to 271,6 km .

Od zachodniej strony do rzeki Bóbr wpływa mniejsza rzeka Kamienica, ze względu na dużą ilość skał i kamieni występujących w jej nurcie jest bardzo ciekawą atrakcją krajobrazową.

Na opracowywanym terenie występują liczne szlaki turystyczne – wodne, lądowe, piesze i rowerowe.

Szlak zielony – Zamków Piastowskich – dł. 146,1 km, zainicjowany w 1951 r. przez Tadeusza Stecia. Szlak przebiega przez tereny dawnego Księstwa Świdnicko-Jaworskiego i prezentuje cenne obiekty architektury obronnej.

Szlak żółty – dł. 7 km, przebiega przez Las Gryfowski – Lubomierz – Wojciechów – Maciejowiec – Pokrzywnik – Stanek (350m n.p.m.)

Szlak E3 – Europejski szlak długodystansowy – oznakowany kolorem niebieskim. Łączy brzegi Atlantyku z Morzem Czarnym. Jego długość wynosi ok. 7500 km, przebiega przez 12 krajów (Turcja, Bułgaria, Rumunia, Węgry, Słowacja, Polska, Czechy, Niemcy, Luksemburg, Belgia, Francja i Hiszpania)

Na omawianym terenie przebiega przez Wrzeszczy i górę Stanek, następnie zaporę w Pilchowicach.

Szlak "Via Cervimontana" - Szlak prowadzi śladami przodków pielgrzymujących do grobu Św. Jakuba Apostoła w Santiago de Compostela. Swój początek ma w Jeleniej Górze przy Sanktuarium Świętego Krzyża, na omawianym terenie przechodzi przez Stanek i punkt widokowy "Kapitański Mostek" nad jeziorem pilchowickim, następnie brzegiem rzeki Bóbr przez Dziką Wąwóz nad wodospadem, docelowo łączy się w Lubaniu z innymi trasami Camino de Santiago prowadzącymi przez Polskę: Drogą św. Jakuba Gniezno-Zgorzelec-Praga oraz Drogą św. Jakuba "Via Regia".

Szlak rowerowy ER-6 – Euroregionalny turystyczny szlak rowerowy „Dolina Bobru” o długości 122 km znakowany kolorem zielonym. Swój początek ma w Lubawce, na

opracowywanym terenie przebiega nad brzegiem jeziora wrzeszczyńskiego przez zaporę do Barcinka, następnie przez Pokrzywnik, kamienistą drogą przekracza zaporę Pilchowice i kieruje się do Pilchowic. Docelowo szlak dociera do Bolesławca i się kończy.

Szlak rowerowy zielony – obwodnica jeleniogórska – dł. około 96 km, szlak biegnie dookoła Jeleniej Góry, na opracowywanym terenie przebiega przez Barcinek, Wrzeszczyn, Siedlęcin.

Organizowane są również spływy rzeką Bóbr – swój początek przeważnie mają za zaporą Pilchowice w miejscowości Nieleśno i biegną w kierunku Bolesławca. Po drodze podziwiać można lokalną faunę i florę oraz infrastrukturę techniczną na rzece, w tych miejscach najczęściej występują „przenoski”, gdzie kajak drogą lądową trzeba przetransportować w dół rzeki.

Ciekawą atrakcją turystyczną jest punkt widokowy tzw. „Mostek Kapitański” w okolicy góry Stanek, z którego rozciąga się malowniczy widok na zalew Pilchowice, rzekę Bóbr i okoliczne lasy.

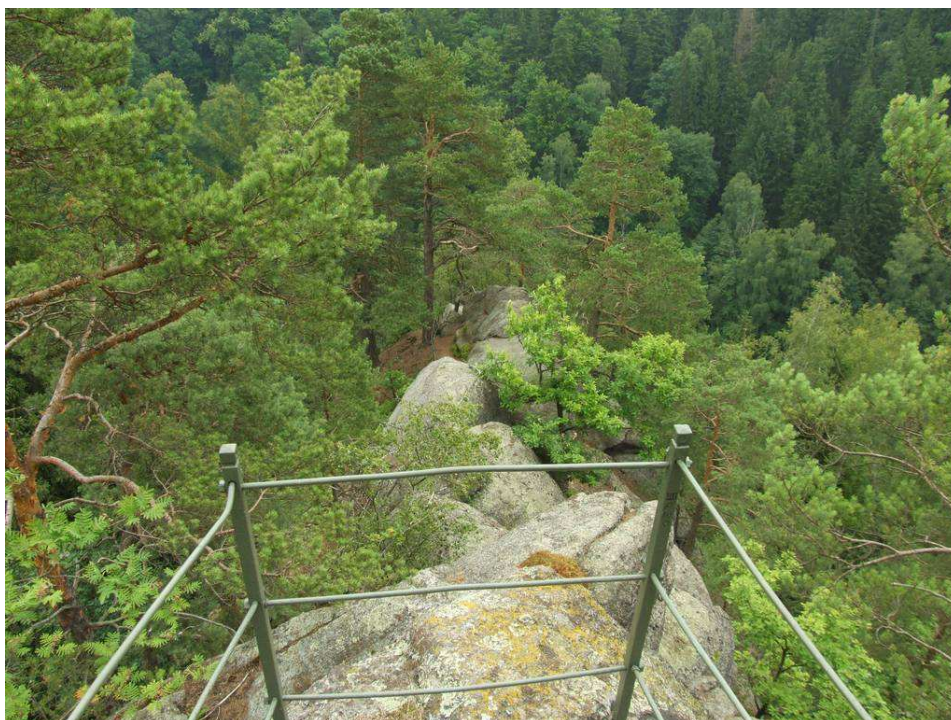
Wartą zainteresowania atrakcją turystyczną jest Dzikie Wąwoz - malownicza, głęboko wcięta dolina o długości około 2,5 km, utworzona przez działalność erozyjną Maciejowickiego potoku, w granitognejsach izerskich silnie potrzaskanych pęknięciami tektonicznymi.

Most kolejowy nad zalewem Pilchowice

Stacja kolejowa Zapora Pilchowice

Punkt widokowy „Kapitański mostek”

Zbiornik Pilchowice

Kładka na rzece Kamienica

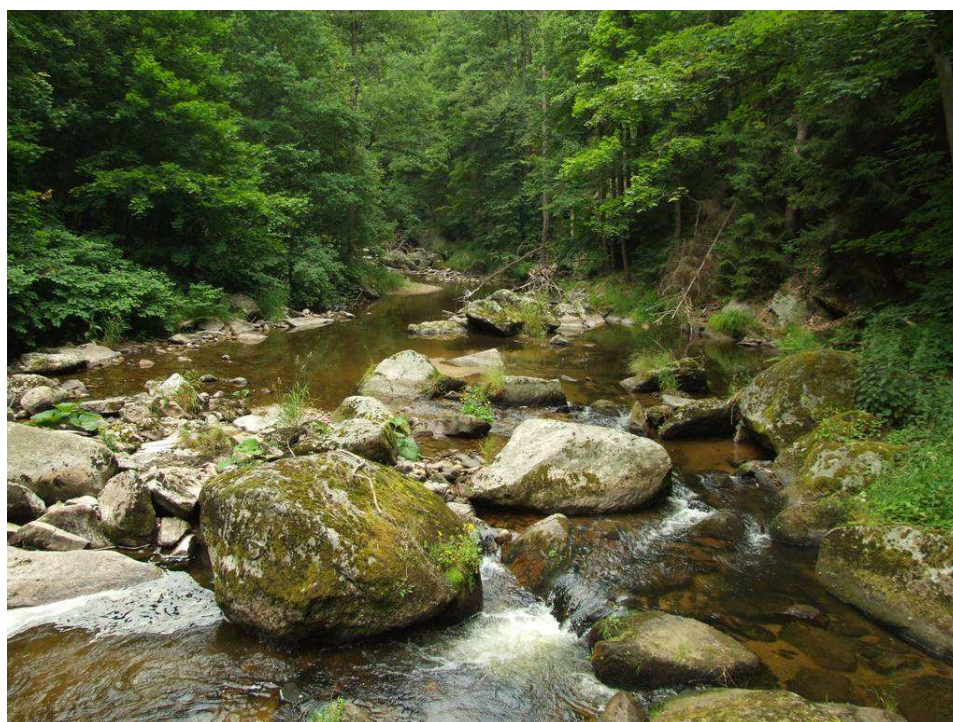
Linia kolejowa Jelenia Góra – Lwówek Śląski

Zbiornik Pilchowice

Zapora Pilchowice

Rzeka Kamienica

Droga powiatowa z zapory Pilchowice do Pasiecznika

WALORY KRAJOZNAWCZE

Oprócz atrakcji przyrodniczych i krajobrazowych okolice wokół omawianego obszaru zalewu Pilchowice bogate są w różnego rodzaju walory kulturowe.

Znaleźć można tutaj liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, takie jak zabytki budownictwa: dwory, pałace, stare kościoły, kapliczki, krzyże przydrożne, a także stanowiska archeologiczne.

Z ważniejszych zabytków dziedzictwa kultury materialnej należy wymienić:

W gminie Jeżów Sudecki:

Jeżów Sudecki

- „Dom Gwarków” – wybudowany w 1601 roku, karczma dla górników okolicznych kopalń. Budowla o konstrukcji słupowej, posiada dwie kondygnacje, wybudowana na planie prostokąta.

- „Krzyż Kozacki” – wzmianka w kronice głosi, że w okresie wojen napoleońskich dnia 22 sierpnia 1813 roku koło wsi doszło do potyczki, w której poległo 3 Kozaków z oddziałem 40-50 ułanów saskich. Wydarzenie to upamiętniono postawieniem krzyża.

Siedlęcin

- „Wieża Książęca” – mieszkalna wieża, którą wzniesiono w XIV wieku jako strażnicę przeprawy na Bobrze. Budowla posiada cztery kondygnacje. Na trzeciej kondygnacji w Sali reprezentacyjnej na ścianach znajdują się unikalne polichromie z początku XIV wieku o tematyce świeckiej, przedstawiające życie rycerskie i dworskie. Głównym tematem jest legenda nieszczęśliwej miłości rycerza króla Artura Lancelota do Ginewry. W centralnej części fresków znajduje się postać św. Krzysztofa, który chronił przeprawę przez rzekę Bóbr.
- Piece wapiennicze w Siedlęcinie. Pierwszy piec powstał w latach 1779-1780, drugi piec powstał w 1843 roku. Początkowo wypalano wapno drewnem, następnie przebudowano piece tak, aby do wypalania używać węgla kamiennego. Piece służyły mieszkańcom i sprzyjało to rozwojowi budownictwa.

Czernica

- Neorenesansowy pałac, przebudowany w II połowie XIX wieku, utrzymany został w stylu renesansu francuskiego, wokół pałacu znajduje się park z ocembrowanym stawem.

Dziwiszów

- Renesansowy zespół pałacowo-parkowy z II połowy XIX wieku.
- Zabytkowe kościoły w Jeżowie Sudeckim, Dziwiszowie, Czernicy, Siedlęcinie, Chrośnicy.

Krzyże pojednania – na terenie Gminy Jeżów Sudecki znajduje się 15 Krzyży Pojednania, w tym dwa w Siedlęcinie.

W gminie Lubomierz:

Lubomierz

- Zespół budynków klasztoru sióstr Benedyktynek - składa się z kompleksu zabudowań samego klasztoru oraz kościoła, a także z budynków służebnych. Wnętrze kościoła obfituje w szereg zabytków sztuki są to min: malowidła sklepienne występujące na wszystkich polach wykonane metodą freskową przez jednego z najwybitniejszych malarzy barokowego Śląska Jerzego, Wilhelma Neunhertza. Sklepienie prezbiterium otrzymało inny typ dekoracji, plastycznie wypracowanej w stiuku. Ołtarz główny jest dziełem nieznanego autora. Partię centralną zajmuje płaskorzeźbiona grupa "Wniebowzięcia NMP" a wieńczy go gloria z Trójcą Św. Ponadto ołtarz zdobią rzeźby, a nad drzwiczkami obejścia zostały umieszczone relikwiarze z relikwiami świętych Benigmusa i Wiktora. Ołtarz powstał w 1775 roku. W kościele znajduje się bogaty zbiór dzieł sztuki są to m. in. krucyfiksy, sprzęt kultowy w rodzaju relikwiarzy, agnusków itp. Wyjątkowo bogaty zbiór szat i tkanin liturgicznych z najstarszym najbardziej reprezentacyjnym ornatem pochodzącym z 1668 roku. Jest to druga po Krzeszowie najbogatsza grupa dzieł na tym terenie. Nad wejściem do kościoła na emporze zawieszono są późnobarokowe organy.
- Dom Piekarza - z charakterystycznym godłem zawodu - preclem umieszczonym nad wejściem.
- Kościół św. Anny - pełni rolę kaplicy cmentarnej, przebudowany w 1833 roku. Na terenie cmentarza przy kościele znajduje się stylowa klasycyzująca okazała kaplica grobowa stanowiąca cenny zabytek architektury.
- Kościół św. Krzyża - budowę tego kościoła związana jest z cudownym zdarzeniem - znalezieniem przez córkę burmistrza złotego krzyża. Kościół w źródłach pisanych wzmiankowany jest po raz pierwszy 1666 roku.
- Szkoła Podstawowa - Dawny katolicki sierociniec ufundowany przez wychowanka fundacji hrabiego von Schlabrendorff w 1864 roku. Budynek oraz wszelkie detale architektoniczne wykonane są w cegle.

- Obwarowania miejskie - zbudowane na polecenie księcia Bolka I (zachowane fragmenty pochodzą z XV-XVI w.) Tworzyły dwa systemy. Jeden bronił klasztoru a drugi opasywał miasto.

Pławna

- Kościół św. Tekli- Pierwszy kościół istniał prawdopodobnie już w roku 1318, z tego roku pochodzi wzmianka o proboszczu. W późniejszym okresie kościół rozbudowano a najstarsze jego fragmenty znajdują się przy chórze i w północnej części nawy.
- Krzyże pokutne - jeden znajduje się obok głównej drogi do kościoła wykonany jest z piaskowca, a jako narzędzie zbrodni umieszczono na nim wypukły nóż.
- **Kapliczki-** Największa znajduje się obok gospodarstwa nr 171. Kaplica jest ku czci Trójcy św. Druga kaplica wybudowana w XVIII wieku z obrazem Matki Bożej Dobrej Rady stoi obok poczekalni dworcowej. Na górze kościelnej jest kaplica św. Barbary wybudowana w 1762 r. przez księdza Józefa Naternusa Kórnera.

Maciejowiec i Pokrzywnik

- Pałac Klasycystyczny - w początku 1830 roku rodzina Dolanów zbudowała nieopodal dworu klasycystyczny dwukondygnacyjny pałac, z obszernym gankiem, z kolumnadą rozplanowaną od strony południowej. W pobliżu pałacu na obrzeżu parku zbudowano niewielkie neorenesansowe mauzoleum, poświęcone pamięci córki ostatniego właściciela pałacu.
- Park Pałacowy - na terenie tego założenia występują rzadkie i cenne gatunki drzew (59 gatunków), często będące endemitami. Są to m.in.: Choina kanadyjska, cyprysik: Lawsona, groszkowy, nutkajski, dęby: błotny, burgundzki, czerwony Maxima, kasztan jadalny, magnolie, żywotniki, azalie, perukowce. Przedstawicielami krzewów (20 gatunków) są m.in.: głóg jednoszyjkowy, jaśminowiec wonny, dereń biały, ligustr pospolity. Jest to największe i najbogatsze założenie parkowe w byłym woj. jeleniogórskim.
- Dwór renesansowy - wybudowany w latach 1627-32 w miejscu, w którym stał kiedyś Gródek Bobrzan a później wieża rycerska. Obecnie jest to

trzykrzydłowe założenie z kurtynowym murem od strony południowej z podcieniami arkadowymi w skrzydłach wschodnim i północnym.

Gmina Stara Kamienica

- Ruiny pałacu z XVI w. w Barcinku
- Pomnik pamięci ofiar I wojny światowej
- Kościół św. Jana Chrzciciela (XIV w.) w Starej Kamienicy przebudowany XVI w., XVII w.)
- Ruiny zamku z XIV w. w Starej Kamienicy

Gmina Wleń:

- Ruiny średniowiecznego zamku górującego nad Wleniem, będącego pierwszą na ziemiach polskich warownią o konstrukcji murowanej. Dzisiaj w dobrym stanie zachowała się jedynie baszta, która jest wspaniałym punktem widokowym na miasto Wleń, Pogórze Izerskie i Kaczawskie a także Karkonosze. Znajdują się one na szczycie Góry Zamkowej, będącej rezerwatem przyrody, z cennymi okazami fauny a znanym najbardziej z czosnku niedźwiedziego.
- Pałac Lenno - powstały w XVII wieku kompleks pałacowy, będący przez lata siedzibą książąt i hrabiów. Obecnie intensywnie restaurowany.
- Kościół p.w. św. Jadwigi, niegdyś kaplica grodowa, w której modliła się uznana później (1267r.) za świętą, żona Henryka Brodatego, Jadwiga. Dzisiaj skromna, zabytkowa świątynia, w której odprawiane są niedzielne nabożeństwa.
- Zapora wodna i zalew w Pilchowicach. W trzy lata po wielkiej powodzi z 1897 roku, zapadła decyzja o budowie zapory wodnej w Pilchowicach, dzięki której stworzony został zbiornik retencyjny i hydroelektrownia. Wkrótce rozpoczęto budowę, która trwała zaledwie osiem lat i już 16 listopada 1912 r. nastąpiło oficjalne otwarcie, którego dokonał ówczesny Cesarz Wilhelm II.
- Kolej Doliny Bobru - "Bobertalbahn" - z Jeleniej Góry przez Pilchowice, Wleń, Marczów do Lwówka Śląskiego (...). Jej budowa trwała pięć lat. W tym czasie w trudnym terenie powstał blisko 33 km odcinek torów, trzy tunele (187m, 154m i 320m), wiszący nad jeziorem pilchowickim kratownicowy most, liczący

ponad 130 m, należący do najwyższych mostów w Polsce oraz kamienny, czteroprzęsłowy wiadukt w Pilchowicach. Do tego szereg mniejszych mostów, wiaduktów i kilka malowniczych stacji. Przejazd pierwszego pociągu odnotowano 28 sierpnia 1909 roku. Dzisiaj przez wielu trasa ta uznawana za jeden z najpiękniejszych odcinków kolei w Polsce.

- Pałac Książęcy we Wleniu. Najstarsze jego fragmenty pochodzą z XIII wieku. Dzięki temu, iż był wielokrotnie przebudowywany - od średniowiecznej warowni, poprzez renesansowy dwór do francuskiego baroku, zyskał labirynt korytarzy i tajemniczych pomieszczeń dodających mu uroku.
- Kościół p.w. św. Mikołaja. Kamień węgielny pod pierwszy kościół we Wleniu położono w 1215 roku a jego otwarcie nastąpiło wiosną 1217 r. Kościół powstał z fundacji księżnej Jadwigi i księcia Henryka Brodatego a konsekrowany był przez biskupa Wawrzyńca z Wrocławia. Patronem ogłoszono św. Mikołaja, orędownika kupców, rybaków i dobroczyńców. Jego dzieje są tak burzliwe jak losy miasta. Na przełomie wieków, był wielokrotnie niszczone i przebudowywany. W obecnym kształcie budowla pochodzi z II połowy XIX wieku, a wieża ma rodowód XV- wieczny. Ciekawostką jest, iż w kościelnej wieży i na strychu zamieszkuje jedna z największych w Polsce, kolonia nietoperza - "nocka dużego".
- Ratusz Miejski. Pierwsze wzmianki o budynku, będącym siedzibą władz miejskich, pochodzą z początku XIV wieku. Podczas walk wojsk napoleońskich z rosyjskimi w dniach 16-18 sierpnia 1813 r. ratusz został zniszczony. W jego miejscu w latach 1823-1824 wzniesiono nowy budynek, który pełni swą funkcję po dziś dzień.
- Pomnik Gołębiarki - Najbardziej rozpoznawalnym symbolem miasta Wleń jest pomnik Gołębiarki stojący na wleńskim rynku. Wzniesiono go z okazji 700-lecia założenia miasta w 1914 roku. Cokół jest jednocześnie fontanną.
- Dwór rodu von Braun w Bystrzycy. Obecnie dom mieszkalny, nad wejściem którego widnieje kartusz herbowy z datą 1646r. - to tutaj wychowywał się Wernher von Braun.
- Kościół filialny Matki Boskiej z Lourdes w Bystrzycy - W 1520 r. powstała tu gmina ewangelicka, kazania początkowo odprawiano w dworze. Pierwszy Dom Modlitw oddano do użytku, w 1742 r. Niestety wymagał on

natychmiastowej przebudowy, którą zakończono w 1772 roku. Przez dwa i pół stulecia świątynia była kilkakrotnie modernizowana. Po wojnie opuszczona przez ewangelików, w 1959 r. została przejęta przez katolików.

- Kościół p.w. św. Jakuba i Katarzyny Aleksandryjskiej w Radomicach. Zbudowany w XV wieku później kilkakrotnie przebudowywany i remontowany. W jego wnętrzu znajduje się gotycki tryptyk Madonny z Dzieciątkiem i postaciami patronów, w posadzce płyty nagrobne, a na murach kamienne epitafia.
- Krzyże pokutne - W gminie Wleń znajdują się 4 krzyże pojednania
- Pomniki Ku Czcii Poległych. W czasie I Wojny Światowej wojska niemieckie straciły ponad 2 miliony żołnierzy. Z każdej wioski zginęło przynajmniej kilka osób i to im, w prawie każdej wiosce, stawiano pomniki.

INNE ATRAKCJE TURYSTYCZNE

Aby podnieść atrakcyjność turystyczną tego obszaru bardzo istotne znaczenie ma liczba i rodzaj organizowanych dla turystów atrakcji. Do atrakcji tych należą przede wszystkim różnego rodzaju imprezy i wydarzenia. Z aktualnie organizowanych na okolicznych terenach imprez wymienić należy przede wszystkim:

- imprezy kulturalne i folklorystyczne,
- imprezy sportowe i sportowo-rekreacyjne,
- obserwacje przyrodnicze np. wycieczki przyrodnicze o charakterze krajoznawczym, wycieczki specjalistyczne, głównie na obszarze parków krajobrazowych i nadleśnictw.

Interesującą atrakcją turystyczną jest „Zamek Śląskich Legend” w Pławnej gdzie doświadczyć można opowieści z pogranicza prawdy i baśni.

Muzeum Kargula i Pawlaka – zlokalizowane w Lubomierzu w domu Płucienników nawiązujące do filmów „Sami Swoi”, „Nie ma mocnych” i „Kochaj albo rzuć”.

2.4. Uwarunkowania ekologiczne

FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE WOKÓŁ ZBIORNIKA PILCHOWICE

Park Krajobrazowy Doliny Bobru

- utworzony 16 listopada 1989 r.

Całkowita powierzchnia parku wynosi 10 943 ha i położona jest na terenie gmin – Jelenia Góra, Jeżów Sudecki, Stara Kamienica, Lwówek Śląski, Lubomierz i Wleń. Otulina parku to 12 552 ha położona jest na terenie w/w gmin i częściowo Świerzawy.

Cele ochrony parku:

- zachowanie struktury układu hydrograficznego doliny rzeki Bóbr wraz z łąkami, starorzeczami i terenami podmokłymi oraz innych zbiorników wodnych będących siedliskami chronionych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów;

Zachowanie geologicznej i geomorfologicznej różnorodności parku, w tym licznych form skalnych – grzbietów i kulminacji, zarówno wierzchowinowych i stokowych oraz wychodni skalnych.

Na terenie parku należy przestrzegać przepisów, szczególnie zakazów uwzględnionych w §3 uchwały nr LX/1083/10 z dnia 30.09.2010r.

Obszary Natura 2000

- Nazwa obszaru – „Ostoja nad Bobrem”
- Kod obszaru: PLH020054
- Powierzchnia obszaru: 15373,0 ha
- Trzecie co do wielkości skupisko płatów priorytetowego siedliska grądu zboczowego Aceri-Tilietum
- Położenie obszaru: Obszar znajduje się w województwie dolnośląskim, regionie jeleniogórskim, obejmuje dolinę rzeki Bóbr na odcinku od Siedlęcina (4 km na północ od Jeleniej Góry) po Wleń
- Opis obszaru: Obszar obejmuje koryto Bobru wraz z otaczającymi je wzgórzami o silnie zróżnicowanej budowie geologicznej. Liczne doliny bocznych dopływów tworzą głębokie jary będące siedliskiem rzadkich gatunków roślin i zwierząt. W pokryciu terenu dominują lasy oraz łąki i pastwiska. Pozostała część obszaru jest zajęta przez pola uprawne i zabudowania

Rezerваты lub użytki ekologiczne

Lasy nad Jeziorem Pilchowickim, „Dziki Wąwóz”.

Priorytetowym zadaniem tego typu form ochrony przyrody jest:

- przywrócenie obszarom zdegradowanym równowagi ekologicznej i zachowanie tej równowagi na obszarach najcenniejszych przyrodniczo,
- użytkowanie gospodarcze, w tym turystyczne i wypoczynkowe tych obszarów w warunkach rozwoju zrównoważonego.

Należy także podkreślić, że zdecydowana większość obszarów użytkowanych turystycznie i planowanych do zagospodarowania turystycznego objęta jest systemem ochrony przyrody.

ZAGROŻENIA WALORÓW TURYSTYCZNYCH

Głównymi zagrożeniami dla walorów turystycznych wpływającymi znacznym stopniu możliwość rozwoju turystyki na obszarze wokół zbiornika Pilchowice są:

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych odpadami z gospodarstw domowych,
- chaotyczny sposób wygradzania przestrzeni do wypasu zwierząt hodowlanych co dezorientuje potencjalnych turystów,
- zaśmiecanie przez mieszkańców i turystów terenów w sąsiedztwie szlaków pieszych i rowerowych,
- słabe i nie do końca czytelne oznakowanie atrakcji turystycznych
- niekontrolowane rozpalanie ognisk na terenach leśnych

Podstawę gospodarki turystycznej na tym obszarze stanowią wody powierzchniowe - rzeki i zalew. Dlatego głównym czynnikiem generującym napływ turystów jest jakość wody w rzekach i zbiorniku Pilchowice, o którą należy dbać.

2.5. Zagospodarowanie turystyczne

Analiza zagospodarowania turystycznego dokonana w trakcie badań terenowych przeprowadzonych w 2012 r. obejmowała elementy bazy noclegowej oraz pozostałe elementy infrastruktury turystycznej. Identyfikowano również inne obiekty i urządzenia zagospodarowania turystycznego, takie jak wypożyczalnie sprzętu turystycznego oraz ośrodki informacji turystycznej.

2.5.1. Baza noclegowa i gastronomiczna

GMINA JEŻÓW SUDECKI

- Pokoje gościnne – Szybowisko, 58-521 Jeżów Sudecki, ul. Szybowisko 1
- Aeroklub Jeleniogórski , Dziwiszów 159, 58-508 Jelenia Góra 14
- U Dziada, Dziwiszów 159, 58-508 Jelenia Góra 14
- „Zielone Wzgórze” Anna i Piotr Koniecznyńscy , ul. Zielone Wzgórze 9, Dziwiszów, 58-508 Jelenia Góra 14
- "Bożenka" Bożena i Wojciech Bargieł , Czernica 108, 58-521 Jeżów Sudecki
- „U Nas”, Marek Walczak , Czernica 129, 58-521 Jeżów Sudecki
- „Pod Górą Szybowcową” Joanna Dudek , ul. Lipowa 4, 58-521 Jeżów Sudecki
- „Ulima” Sylwia, Mariusz Moskal , Dziwiszów 70, 58-508 Jelenia Góra 14
- Siedlisko „Koniador” Renata Górna , Dziwiszów 148, 58-508 Jelenia Góra 14
- „Konopka” Bogusława Deja , Czernica 79, 58-521 Jeżów Sudecki
- Gospodarstwo agroturystyczne „Łysa Góra” , Dziwiszów 88, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gościniec „Perła Zachodu” , ul. Perła Zachodu 1, Siedlęcín, 58-508 Jelenia Góra 8
- Pod „Srebrną Górą” Agata Wolak , ul. Długa 125, 58-521 Jeżów Sudecki
- Gospodarstwo agroturystyczne – Agro-Relax Adam Dudek, ul. Leśna 4, 58-521 Jeżów Sudecki
- Gospodarstwo agroturystyczne „Arnika” Wincenty Najdek, Dziwiszów 56, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „Wrzeszczyn” Jan Szymczyk ,Wrzeszczyn 24, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „Jesienny Liść” Dorota Lipińska , Dziwiszów 39a, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „Pod Lipami”, ul. Górna 57, Siedlęcín, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „U Cesi” Celina Lewaszkiewicz , Dziwiszów 86, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „U Boryny” , Antoni Borecki, Dziwiszów 91, 58-508 Jelenia Góra 14

- Gospodarstwo agroturystyczne „Złotocha” Państwo Sylwia i Mirosław Łozowscy, Dziwiszów 23, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „Lot” Joanna i Ireneusz Dudek, ul. Długa 61, 58-521 Jeżów Sudecki
- Gospodarstwo agroturystyczne „Pod Górą Cichoń” Edward Hałuza, Wrzeszczyn 20, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „Nad Lipką” Katarzyna Łobocka, Chrośnica 60, 58-508 Jelenia Góra 14
- Gospodarstwo agroturystyczne „Kowalowe Skały” Agata Kowal Ruschil, Wrzeszczyn 25 a
- Pokoje gościnne Łysa Góra Dziwiszów, SNIKS „Aesculap“

GMINA LUBOMIERZ

- Pizzeria "NORRA" Piątek Adam, Plac Wolności 37
- Internat Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Lubomierzu Plac Kościelny 4
- Pokoje Gościnne w Lubomierzu, Plac Wolności 35
- "Art Bar Cegielski", Chmielęń 93
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Gościniec Monika" , Monika Wiśniowska, Chmielęń 1
- Pokoje gościnne- Restauracja "La Petite France", Chmielęń 84
- "Pod Jasionem" - Wypoczynek na wsi , Katarzyna Grodecka, Chmielęń 117
- Pokoje Gościnne-"U Danusi i Pawła", Chmielęń 113
- Agroturystyka "Zbójna Debra", Grażyna Suchojad, Golejów 55
- Agroturystyka "Pod Lipą", Lusja Gerlach Kick & Toni Gerlach, Janice 3
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe "Maciejówka" przy SP im. Jana Pawła II , w Lubomierzu Maciejowiec 13
- Agroturystyka "Sokolik" , Grażyna i Tadeusz Sokolińscy, Maciejowiec 29
- Agroturystyka "Zacisze", Ewa Kopała, Maciejowiec 27
- Agroturystyka "Lawinowe Wzgórze", Janusz Lawin, Oleszna Podgórska 86
- Agroturystyka "Prawdziwa ta wieś", Oleszna Podgórska 124
- Agroturystyka "Kulczyk", Zofia Kulczyk, Pasiecznik 106

- Agroturystyka Agro-Tur "Jaśmin", Lesław Hartel, Pławna Dolna 87
- Agroturystyka "Pod Grotą", Pławna Dolna 13
- Arboretum & Winoteka Dolina Bobru, Pławna Dolna 7
- Galeria "Cafe Miliński" & „Zamek Śląskich Legend”, Pławna 93
- "Dom Pracy Twórczej", Pławna 9
- Pensjonat Agro-Tur "Jaśmin", Lesław Hartel, Pławna Dolna 87
- Dom Gościnny "Pokrzywnik 11", Aneta i Stefan Gieysztorowie, Pokrzywnik 11
- Agroturystyka "Zaczarowana Dolinka" , Alicja Dziedzic, Pokrzywnik 35
- Agroturystyka, Bogdan Wasilewski, Popielówek 23
- Agroturystyka , Bogusława Muszka- Sobiecka, Radoniów 56
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Magiczny Świat", Anna Mielniczyn , Radoniów 4
- Gospodarstwo Eko-agroturystyczne "Radoniów 2", Henryka Socha- Zawadzka i Remigiusz Hryciuk, Radoniów 2
- "Zajazd Wojciechów" , Bożena i Roman Kębłowicz , Wojciechów 16

GMINA STARA KAMIENICA

- AGRO 100, 58-512 Stara Kamienica 100
- NEMO CENTRUM, 58-512 Stara Kamienica, Kopaniec/Międzylesie 5
- NA STOKU, 58-512 Stara Kamienica, Rybnica 168
- OSTOJA, 58-512 Stara Kamienica, Antoniów 6
- U HANECZKI, 58-512 Stara Kamienica, Barcinek 95
- FARMA 69, 58-512 Stara Kamienica, Kopaniec 69a
- MARCO 36, 58-512 Stara Kamienica, Kopaniec 36
- WYSOKI KAMIENIĆ, 58-512 Stara Kamienica, Kopaniec 120
- AGROANTONÓWKA, 58-512 Stara Kamienica, Antoniów 31
- PANORAMA POD GWIAZDAMI, 58-512 Stara Kamienica, Kopaniec 147
- BARTŁOMIEJÓWKA, 58-512 Stara Kamienica, Kopaniec 148
- GOŚCINIEC ŁOJEWSKI, 58-560 Wojcieszycy 300
- POD WILCZĄ GÓRĄ, 58-560 Wojcieszycy 192
- AGROTURYSTYKA 163, 58-560 Wojcieszycy 163
- PRZYDROŻNY ŚWIĄTEK, 58-512 Stara Kamienica 18

- WILLA NAD POTOKIEM, 58-512 Stara Kamienica, Barcinek 78a
- WILLA POD ZEGAREM, 58-12 Stara Kamienica, Kopaniec 40
- NA SKRAJU LASU, 58-512 Stara Kamienica, Mała Kamienica 94
- FLORENTYNA, 58-560 Wojcieszycy 234

GMINA WLEŃ

- Pensjonat "Jaskółka", Angélien i Roel den Burger, Marczów 56
- Agroturystyka "Na Wzgórzu", Grażyna Stęplewska, Marczów 25
- "U Czarta", Cezary Miklas, Modrzewie 7
- Agroturystyka "Modrzewie 8", Agnieszka Solecka, Modrzewie 8
- Agroturystyka "Dolina Sów", Iwona i Stanisław Kobiereccy, Modrzewie 1a
- Agroturystyka "Dom Nad Polami", Magda i Paweł Nowiccy, Tarczyn 12
- Fly Fishing Center "Tartak", Gosia i Igor, Pilchowice ~ poniżej zapory
- Agroturystyka "Pod Szczęśliwą 13-ką", Joanna Pożoga, Pilchowice 13
- Agroturystyka "Stare Siedlisko", Beata Pawłowska- Prokop, Radomice 36
- Agroturystyka Pensjonat "W Cieniu Słońca", Ania & Marcin, Radomice 16
- "OTJ Radomice", Damian Smyka, Radomice 42
- Pałac Książęcy, Sławomir Osiecki, Wleń, ul. Winiogórska 11
- Agroturystyka "Polna Zdrój", Magda Trojanowska, Wleń, ul. Polna 5
- Kwatera Wakacyjna, Anna Staszewska, Bystrzyca 36
- Pensjonat Lenno, Luk Vanhauwaert, Łupki 53 a
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe, Łupki 22
- Schronisko Turystyczne, Wleń, ul. Stachowicza 6
- Pole Namiotowe, Wleń, ul. Zarzecze 1

2.5.2. Ośrodki i punkty informacji turystycznej

- Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki (OKSiT)
59-610 Wleń, ul. Chopina 2
- Punkt Informacji Turystycznej w Lubomierzu
ul. Wacława Kowalskiego 1, 59-623 Lubomierz
- CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ
58-512 Stara Kamienica 73
- Centrum Informacji Turystycznej
Plac Wolności 1 (ratusz)
59-600 Lwówek Śląski
- Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej
Jeleniogórskie Centrum Informacji i Edukacji Regionalnej
"Książnica Karkonoska"
58-500 Jelenia Góra, ul. Bankowa 27
- PTTK Oddział „Sudety Zachodnie”
ul. 1 Maja 86, 58-500 Jelenia Góra
- Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych oddział Jelenia Góra,
ul. Kamiennogórska 2, 58-570 Jelenia Góra

2.5.3. Inne obiekty turystyczne

- Przystań SKŻ HORYZONT, nad zalewem Pilchowice

3. KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

3.1. Strategiczne cele rozwoju turystyki

Najistotniejszymi, strategicznymi celami rozwojowymi turystyki na obszarze zbiornika Pilchowice są:

- dalszy rozwój gospodarki turystycznej z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego (rozwój zrównoważony),

- modernizacja i remont dróg prowadzących bezpośrednio na tereny wokół zalewu
- budowa parkingów w strategicznych punktach
- wytyczenie ścieżki edukacyjnej
- wytyczenie i przygotowanie miejsc pod plaże i kąpieliska oraz miejsce do wodowania sprzętu pływającego
- podjęcie działań eliminujących napływ zanieczyszczeń do zbiornika z rzeki Bóbr i Kamienicy (ZADANIE PRIORYTETOWE) – działania prewencyjne np. blokowanie i zbieranie zanieczyszczeń na zaporach, budowanie świadomości społecznej (im czystsza okolica, tym większe zainteresowanie turystyczne, a co za tym idzie poprawa gospodarki turystycznej w regionie); działania doraźne - kontynuowanie akcji „Czyszczenia Pilchowic”
- reaktywowanie poniemieckiego punktu czyszczenia wody na rzece Bóbr poniżej zapory Wrzeszczyn, przed ujściem rz. Kamienicy. Czyszczenie za pomocą siatki okresowo zdejmowanej i opróżnianej z zanieczyszczeń.
- podnoszenie konkurencyjności oferty turystycznej, tworzenie pakietów turystycznych,
- podnoszenie standardu bazy noclegowej i gastronomicznej,
- wskazanie potencjalnych miejsc do lokalizacji obiektów turystyki komercyjnej.
- zwiększenie ruchu turystycznego: krajowego i zagranicznego,
- powstanie nowych miejsc pracy w gospodarce turystycznej i usługach towarzyszących,
- zwiększenie dochodów ludności dzięki zwiększeniu obsługi ruchu turystycznego,
- rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i technicznej w nawiązaniu do gospodarki turystycznej, w tym turystyczne zagospodarowanie terenu, wytyczenie i oznakowanie szlaków,
- stworzenie i wypromowanie turystycznych produktów lokalnych,
- wzrost świadomości ekologicznej społeczności lokalnych oraz ukierunkowanie gospodarki turystycznej na ochronę obszaru Parku Krajobrazowego Doliny Bobru.
- Zapewnienie bezpieczeństwa na brzegach i na wodzie zalewu – powołanie drużyny wodnej WOPR.

Konstrukcja niniejszej koncepcji zagospodarowania turystycznego wokół zbiornika Pilchowice oparta jest na założeniu, że poszczególne jednostki administracyjne stworzą funkcjonalną całość. Zakłada się, że jednostki te nie powinny między sobą konkurować, ale uzupełniać się programem zagospodarowania i oferowanym produktem turystycznym wynikającym z istniejących uwarunkowań.

Wdrożenie niniejszej koncepcji wiąże się z podjęciem szeregu działań warunkujących jej powodzenie. Proponowane działania adresowane są zarówno do władz powiatowych i gminnych, władz parku krajobrazowego oraz służb: ochrony środowiska, leśnych i planistycznych, ośrodków doradztwa rolniczego, jak również do wszystkich podmiotów działających w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego. Są to propozycje działań odnoszące się przede wszystkim do zagospodarowania turystycznego, w tym dotyczące:

- restrukturyzacji istniejącego zagospodarowania turystycznego wraz z wprowadzaniem nowych elementów infrastruktury turystycznej,
- ekologizacji istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego, a głównie propozycje porządkowania istniejącej bazy turystycznej, propozycje zmiany form użytkowania turystycznego w kierunku rozwoju form przyjaznych środowisku,
- uwzględnienie proponowanych zmian w planach zagospodarowania przestrzennego gmin i w opracowaniach studialnych związanych z zagospodarowaniem turystycznym.

Strategiczne cele rozwoju turystyki na omawianym terenie ujmują całościowo problematykę zagospodarowania i użytkowania turystycznego i mają charakter docelowy. Zaproponowane kierunki zagospodarowania turystycznego nie mają charakteru obligatoryjnego. Założono jednak, że zostanie utrzymana pewna dyscyplina realizacyjna w obrębie całego obszaru, co pozwoli - w nawiązaniu do kompleksowego ujęcia problematyki przedstawionej w niniejszym opracowaniu - na prawidłowe funkcjonowanie turystyki na całym rozpatrywanym terenie.

Zaproponowana koncepcja rozwoju turystyki, w tym zwłaszcza zagospodarowania turystycznego, wynika zarówno z istniejących uwarunkowań, jak również z przyjętego podziału i docelowej organizacji zagospodarowania i obsługi turystyki. Ostatecznym celem jest zrównoważony rozwój turystyki w stosunku do uwarunkowań występujących w poszczególnych częściach obszaru.

Należy dodać, że propozycje rozwojowe gospodarki turystycznej zostały opracowane pod kątem korzyści, jakie płynąć powinny dla całego obszaru i jego mieszkańców. Wśród korzyści płynących z rozwoju turystyki wymienić należy przede wszystkim: podniesienie ogólnego poziomu życia ludności, zwiększenie zatrudnienia oraz zwiększenie wpływów finansowych, co dotyczy zarówno wpływów do budżetów poszczególnych gmin, podmiotów gospodarczych związanych bezpośrednio i pośrednio z obsługą ruchu turystycznego, jak i wzrostu dochodów mieszkańców.

Osiągnięcie przedstawionych wyżej strategicznych celów rozwojowych turystyki jest możliwe przez przyjęcie następujących strategicznych kierunków zagospodarowania turystycznego:

- kompleksowego zagospodarowania szlaków wokół zbiornika Pilchowice pod kątem obsługi różnych form turystyki lądowej
- inwestycja w infrastrukturę techniczną (modernizacje i budowa dróg, kładek, parkingów)
- promocja produktu turystycznego
- umożliwienie inwestowanie w produkt turystyczny prywatnym podmiotom gospodarczym
- wykorzystanie i zagospodarowanie miejsc o wyjątkowych walorach turystycznych (punktów postojowych i widokowych, plaży i kąpielisk)

Warunkiem realizacji strategii rozwoju produktu turystycznego na terenie wokół zbiornika Pilchowice są odpowiednie kadry zarówno w organach administracji powiatowej i gminnej (np. stanowiska d/s turystyki), jak i w poszczególnych podmiotach obsługi turystyki. Zadaniem władz powiatowych oraz gminnych jest wspomaganie finansowe osób pragnących podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w zakresie obsługi

ruchu turystycznego np. przez udział w odpowiednich szkoleniach, w kursach języków obcych.

3.2. Preferowane formy turystyki

Na opracowywanym terenie istnieją lub mają znaczne możliwości rozwoju następujące formy turystyki i rekreacji:

- turystyka pobytowa w obiektach wczasowo-wypoczynkowych, letniskowych, agroturystycznych
- turystyka krajoznawcza w miejscowościach i obiektach krajoznawczych (obiekty zabytkowe, muzea, lokalna architektura itp.)
- wypoczynek codzienny i świąteczny w formach rekreacji nadwodnej i nawodnej oraz w formach piknikowych
- sporty wodne
- turystyka kwalifikowana (głównie po szlakach turystycznych) w formie wędrówek: wodnych, pieszych, rowerowych, konnych, przyrodniczo-edukacyjnych
- wędkarstwo

3.3. Propozycje zagospodarowania turystycznego

W niniejszej koncepcji zakłada się realizację szeregu zmian w sferze istniejącego zagospodarowania turystycznego. Zmiany te polegają na restrukturyzacji i ekologizacji niektórych istniejących elementów zagospodarowania pod kątem dostosowania infrastruktury turystycznej do współczesnych tendencji w gospodarce turystycznej. Ważnym elementem przekształceń jest zmiana sezonowości niektórych obiektów bazy noclegowej, w tym zwłaszcza gospodarstw agroturystycznych z dotychczasowego użytkowania sezonowego na użytkowanie całoroczne.

Istotnym kierunkiem zmiany istniejącego zagospodarowania turystycznego jest podniesienie standardu istniejących obiektów, w tym obiektów bazy noclegowej.

Nadal istnieje potrzeba podjęcia takich działań jak:

- likwidacja elementów substandardowych – nie odpowiadających przyjętym standardom estetycznym,
- podniesienie estetyki obiektów,
- wprowadzanie nowych, estetyzujących elementów, np. małej architektury,
- wprowadzanie nowych elementów zieleni,
- poprawa infrastruktury drogowej, budowa parkingów,

Brak działań w w/w zakresie może stanowić istotną przeszkodę dla właściwego rozwoju turystyki w poszczególnych miejscowościach turystycznych.

3.4. Propozycje planowanych obiektów i urządzeń turystycznych

Istniejące, sprzyjające uwarunkowania rozwoju turystyki na terenie wokół zbiornika Pilchowice pozwalają na wprowadzenie nowych elementów zagospodarowania turystycznego, spośród których zdecydowana większość nie jest ujęta w planach zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin. Zgodnie z założeniami dotyczącymi głównych funkcji rozwojowych turystyki zaproponowano nowe obiekty i urządzenia turystyczne, jak również tereny przeznaczone do lokalizacji różnych elementów zagospodarowania turystycznego.

Do planowanych obiektów należą:

- przebudowa drogi powiatowej (wykonanie nawierzchni z kruszywa naturalnego) o długości ok. 4,2 km (dz. o nr ew. 329, 328, 308/23, 275, 270/2, 156/2, 153, 126/174, 329) usytuowanie wg zał. Rys. „mapa poglądowa obszaru inwestycji”
- przebudowa drogi gminnej Wrzeszczyn (wykonanie nawierzchni z kruszywa naturalnego, przedłużenie do części lasu) o długości ok. 1,6 km (dz. o nr ew. 94/1, 113/258) usytuowanie wg zał. Rys. „mapa poglądowa obszaru inwestycji”
- przebudowa drogi leśnej i gminnej Strzyżowiec (nawierzchnia z kruszywa naturalnego, przedłużenie do planowanej plaży) o długości ok. 1,6 km (dz. o nr ew. 328, 334, 342/255)
- wytyczenie wokół zalewu i oznakowanie szlaku rowerowego trudnego ok. 16,4 km, usytuowanie wg zał. Rys. „mapa poglądowa obszaru inwestycji”, (dz. o nr ew. 242, 329, 126/174, 188/174, 189/175, 190/176, 251, 234, 237/10, 241/1, 92, 78/7, 78/4, 94/1, 113/258, 112/257, 1090/256, 342/255, 334, 328, 190, 205, 332, 331, 241/1, 241/2, 241/3)
- wytyczenie wokół zalewu i oznakowanie szlaku rowerowego łatwego ok. 19,2 km, usytuowanie wg zał. Rys. „mapa poglądowa obszaru inwestycji”, (dz. o nr

ew. 242, 329, 126/174, 153, 156/2, 139, 307, 825/179, 824/181, 306/2, 257, 259, 223/9, 223/6, 223/4, 251, 225, 241/1, 92, 78/7, 78/4, 94/1, 113/258, 112/257, 1090/256, 342/255, 334, 328, 190, 205, 332, 331, 241/1, 241/2, 241/3)

- wytyczenie wokół zalewu i oznakowanie szlaku pieszego ok. 16,4 km, usytuowanie wg zał. Rys. „mapa poglądowa obszaru inwestycji”, (dz. o nr ew. 242, 329, 126/174, 188/174, 189/175, 190/176, 251, 234, 237/10, 241/1, 92, 78/7, 78/4, 94/1, 113/258, 112/257, 1090/256, 342/255, 334, 328, 190, 205, 332, 331, 241/1, 241/2, 241/3)
- budowa drewnianych podestów (kładek) na ścieżkach leśnych o szerokości 2 m dł. ok. 2,9 km, (obiekt turystyczny nr 17), (dz. o nr ew. 113/258, 112/257, 1090/256) usytuowanie wg zał. Rys. „mapa poglądowa obszaru inwestycji”
- budowa ścieżki edukacyjnej dł. ok. 2,2 km z drewnianymi tablicami informacyjnymi, (obiekt turystyczny nr 8), (dz. o nr ew. 242, 329, 328/8, 328/3, 126/174, 125/174, 187/173, 53/4, 241/3), usytuowanie wg zał. Rys. „mapa poglądowa obszaru inwestycji”
- remont betonowej kładki na rzece Kamienica (montaż balustrad po obydwu stronach)
- wykonanie plaży o powierzchni ok. 0,67 ha, (obiekt turystyczny nr 5), (dz. o nr ew. 330/1), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- wykonanie plaży i kąpieliska o powierzchni ok. 3,18 ha, (obiekt turystyczny nr 20), (dz. o nr ew. 3/1), obiekt wyposażony w parking dla 10 samochodów osobowych oraz duży utwardzony plac (nawierzchnia z kruszywa naturalnego) ; usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- montaż slipu do wodowania łodzi (materiał – zjazd wykonany z płyt żelbetowych lub alternatywnie tworzywo relumat 2000) na terenie plaży (obiekt turystyczny nr 20), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- montaż bojek i pływaków przy kąpielisku, zabezpieczających niekontrolowane wpływanie osób w strefę wodowania łodzi (obiekt turystyczny nr 20), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu widokowego przy przystani „HORYZONT” (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniany podest widokowy z barierkami; skarpa zabezpieczona przed osuwaniem przy pomocy betonowych płyt ażurowych;

zejście do jeziora wykonane z betonowych stopni ze spocznikami; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 1), (dz. o nr ew. 331, 332), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego

- budowa punktu widokowego i postojowego z parkingiem (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; parking dla 7 samochodów osobowych; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec, wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m , grill ceglany), (obiekt turystyczny nr 2), (dz. o nr ew. 330/1), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu widokowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 3), (dz. o nr ew. 330/1), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu widokowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec, drewniany podest), (obiekt turystyczny nr 4), (dz. o nr ew. 188/174), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu postojowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 6), (dz. o nr ew. 188/174), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu turystycznego – parkingu (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; parking dla 6 samochodów osobowych; drewniane elementy małej arch. – tablica informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 7), (dz. o nr ew. 183), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu widokowego i punktu postojowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec, drewniany podest), (obiekt turystyczny nr 9), (dz. o nr ew. 188/174), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu postojowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica

informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 11), (dz. o nr ew. 234), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego

- budowa punktu postojowego z parkingiem (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; parking dla 7 samochodów osobowych; drewniane elementy małej arch. – stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec, wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m), (obiekt turystyczny nr 12), (dz. o nr ew. 92), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa przystanku wodnego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; zejście do wody w postaci betonowych stopni szerokości 3 m; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 13), (dz. o nr ew. 3/1), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego

Analogicznie po drugiej stronie zapory Wrzeszczyńskiej nad brzegiem zbiornika Wrzeszczyn należy zlokalizować taki sam punkt – przystanek wodny umożliwiający przenoszenie kajaków przez zaporę.

- budowa punktu widokowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 15), (dz. o nr ew. 113/258), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu postojowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec, wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m), (obiekt turystyczny nr 16), (dz. o nr ew. 113/258), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu postojowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec), (obiekt turystyczny nr 18), (dz. o nr ew. 1090/256), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego
- budowa punktu postojowego (nawierzchnia z kruszywa naturalnego; drewniane elementy małej arch. – ławka x2, stół, stojaki na rowery x5, tablica informacyjna, kosz naśmiec, wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m), (obiekt turystyczny nr 21), (dz. o nr ew. 328/8), usytuowanie i zagospodarowanie wg zał. rysunkowego

Punkty postojowe, punkty widokowe i parkingi wyposażone będą w elementy małej architektury wykonane z drewna drzewa iglastego, impregnowanego ciśnieniowo. Każdy element małej architektury przedstawiony został na załączonych rysunkach wraz z widokami 3d. Ponadto wykonano wizualizację przykładowych form zagospodarowania terenów przyległych do zalewu Pilchowice.

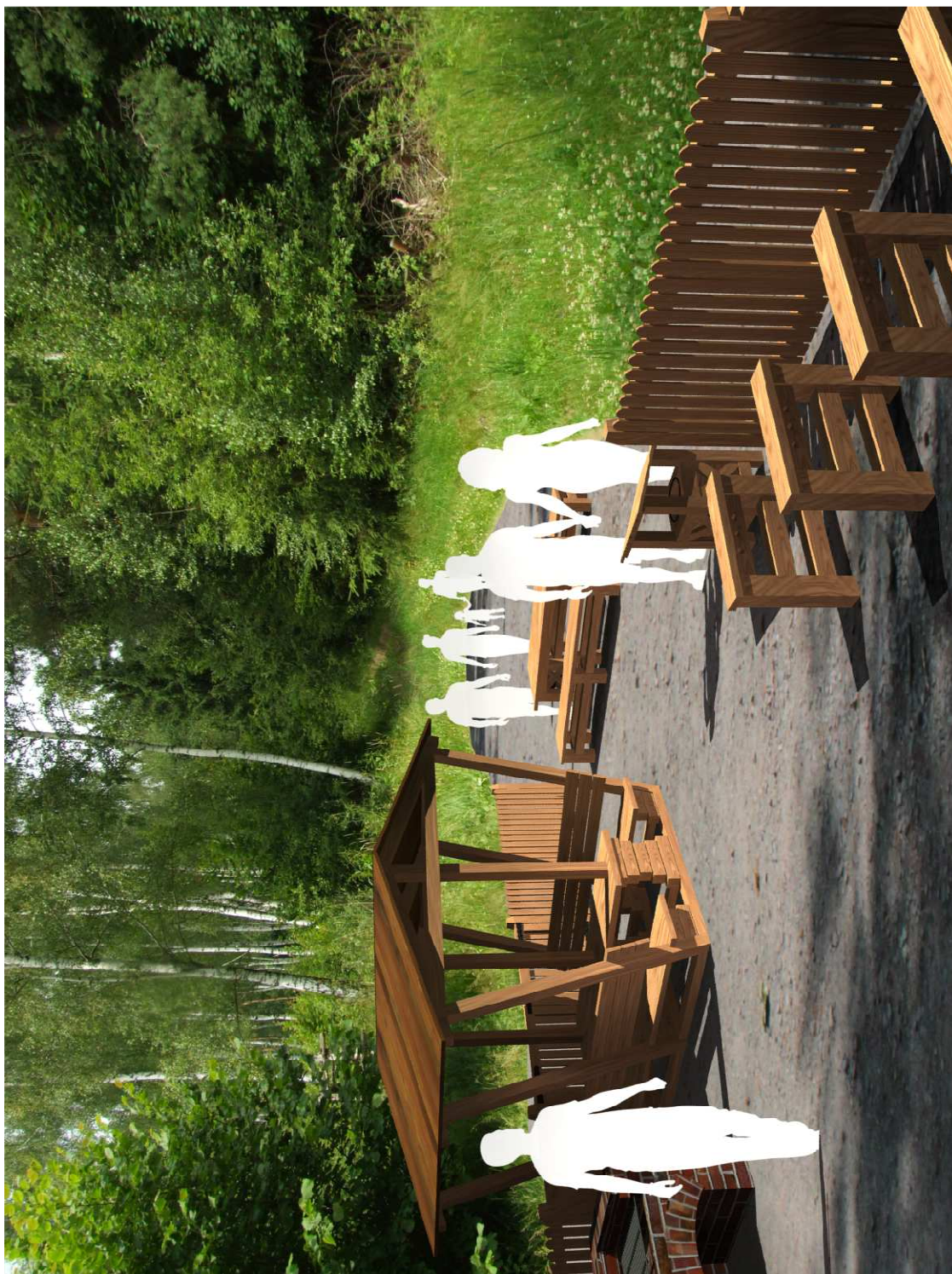
WIZUALIZACJE PRZYKŁADOWYCH FORM ZAGOSPODAROWANIA

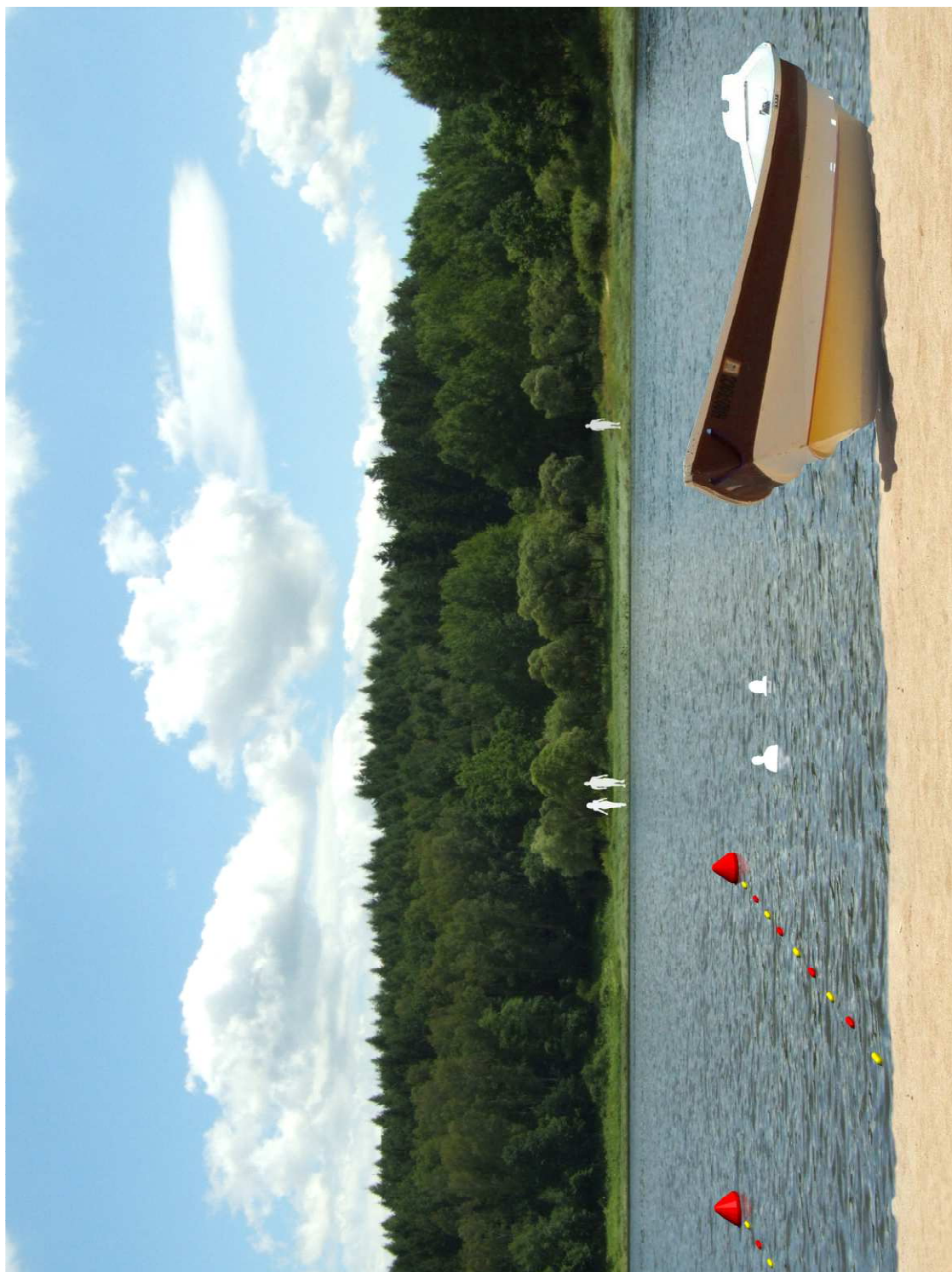
Rys. T1 Przykładowe zagospodarowanie punktu postojowego i widokowego

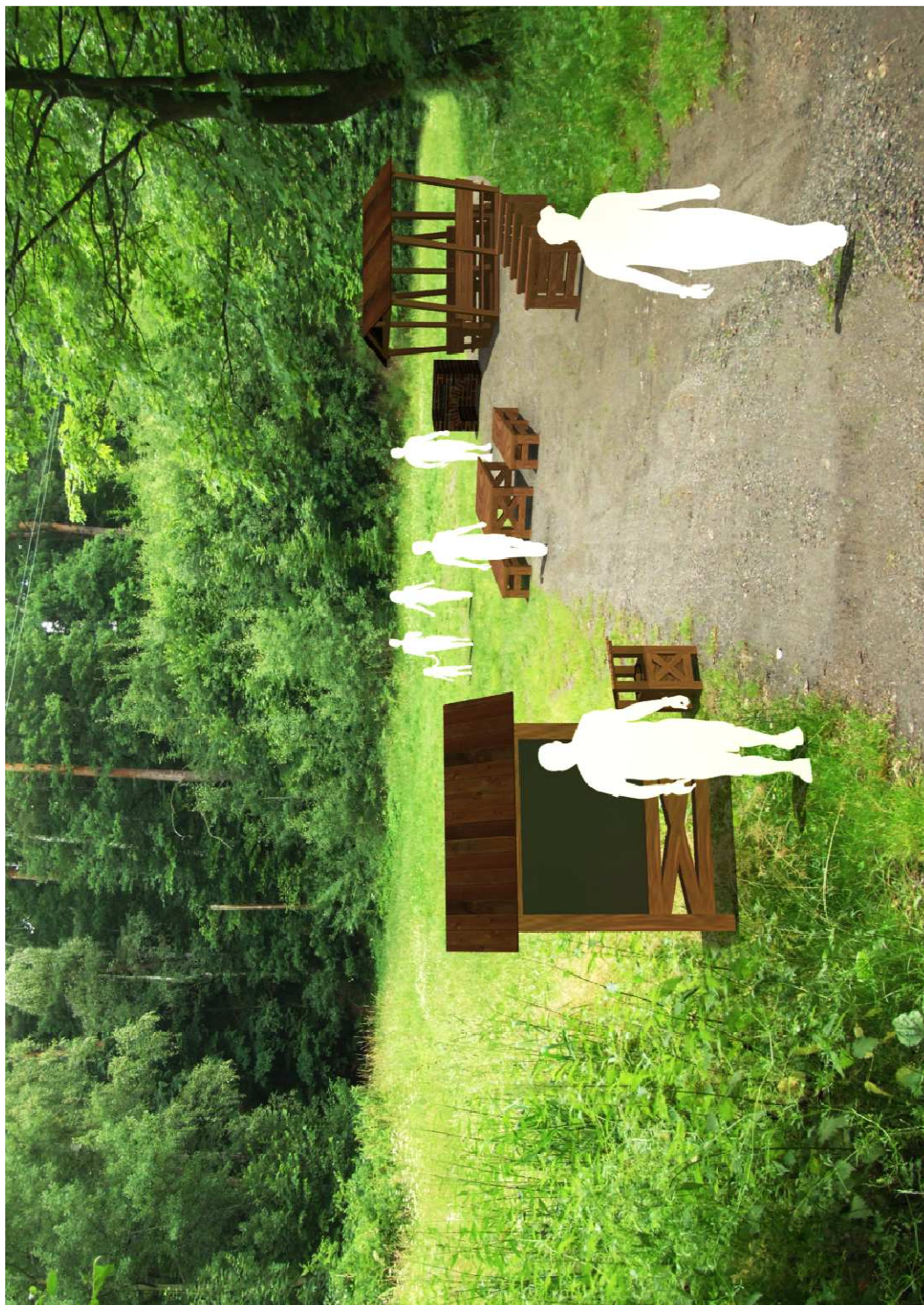
Rys. T2 Przykładowe zagospodarowanie kładki na rzece Kamienica

Rys. T3 Przykładowe zagospodarowanie punktu postojowego i widokowego

Rys. T4 Przykładowy widok na zagospodarowaną plażę z wydzielonym kąpieliskiem

Rys. T1 Przykładowe zagospodarowanie punktu postojowego i widokowego

Elementy wyposażenia ścieżki edukacyjnej należy dobierać indywidualnie, konsultując je z Nadleśnictwem Lwówek Śląski oraz przedstawicielami instytucji szkolnictwa. Z proponowanych tematów jakie mogły by znaleźć się na trasie ścieżki edukacyjnej są:

- rodzaje i gatunki drzew
- fauna i flora lasu
- fauna i flora jeziora
- historia zalewu Pilchowice
- zasada działania i historia zapory Pilchowice
- zagrożenia ekologiczne lasu, wód powierzchniowych
- pierwsza pomoc w lesie i na odludziu
- las jako użytek ekologiczny (aspekt przyrodniczy) oraz przemysłowy (gospodarka leśna)
- zasady orientacji w terenie – terenoznawstwo
- i inne określone przez wyznaczonych nauczycieli

Teren w pobliżu planowanych obiektów turystycznych należy uprzątnąć z pozostawionych tam odpadów i innych zanieczyszczeń.

Nowo planowane obiekty – szlaki piesze, rowerowe, ścieżka edukacyjna, punkty postojowe, punkty widokowe, kładki na szlakach i pozostałe zagospodarowanie należy w trakcie opracowywania docelowej dokumentacji projektowej uzgadniać z właścicielami gruntów do których należą oraz z instytucjami na tereny których obiekty będą oddziaływać. Należy wziąć tu pod uwagę przede wszystkim takie instytucje jak: Samorządy – Starostwa Powiatowego i Gminy, Nadleśnictwo, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, Tauron Polska Energia i inne.

3.5. Etapowanie zagospodarowania turystycznego

Działania w sferze zagospodarowania turystycznego na terenach wokół zbiornika Pilchowice podzielić należy na 4 zasadnicze etapy wykonywane kolejno po sobie:

- inwestycja w infrastrukturę komunikacyjną (budowa remont dróg, kładek na rzekach, parkingów)

- inwestycja w małą infrastrukturę turystyczną (punkty widokowe, punkty postojowe, kładki na szlakach) oraz działania mające na celu oczyszczenie terenu z zanieczyszczeń
- wytyczenie i oznakowanie nowych szlaków turystycznych oraz ścieżki edukacyjnej, wykonanie plaż i kąpielisk
- promocja nowego produktu turystycznego oraz wdrażanie działań inwestycyjnych sektora prywatnego

Etapowanie zagospodarowania turystycznego uzależnione jest od aktywności inwestorskiej w sektorze prywatnym oraz działań w sektorze publicznym. W tym świetle należy podkreślić, że bardzo ważną rolę, decydującą o skuteczności sektora prywatnego są działania sektora publicznego, spośród których najważniejszymi są:

- opracowanie strategii i szczegółowych programów rozwoju turystyki w poszczególnych gminach,
- wprowadzenie do dokumentów planistycznych poszczególnych gmin proponowanych w niniejszej koncepcji propozycji zagospodarowania turystycznego,
- przygotowanie bądź weryfikacja istniejących pakietów ofert inwestycyjnych gmin w zakresie rozwoju gospodarki turystycznej z uwzględnieniem propozycji zawartych w niniejszej koncepcji,
- przygotowanie pakietów ofert produktów turystycznych w poszczególnych gminach i nawiązujących do tego materiałów informacyjnych i promocyjnych,
- intensyfikacja szkoleń dotyczących możliwości rozwoju agroturystyki ,
- realizacja budowy planowanych elementów zagospodarowania turystycznego w sferze obsługi form wypoczynku świątecznego i związanych z tym ogólnodostępnych elementów zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, takich jak np. plaże, kąpieliska.

Określenie ram czasowych realizacji budowy poszczególnych elementów zagospodarowania turystycznego i wyżej wymienionych działań jest trudny do oszacowania i zależy zarówno od aktywności władz samorządowych, jak również posiadanych możliwości finansowych oraz pozyskiwania środków zewnętrznych, głównie z Unii Europejskiej. Należy podkreślić, że działania sektora prywatnego w sferze wykonawczej i realizacji poszczególnych elementów zagospodarowania

turystycznego – jak już wspomniano – w dużym stopniu uzależnione są od skuteczności działania sektora publicznego i aktywności poszczególnych władz samorządowych, co bezpośrednio przekłada się na czas realizacji planów zagospodarowania turystycznego przedstawionych w niniejszej koncepcji.

3.6. Produkt turystyczny

Warunki naturalne oraz istniejące i planowane zagospodarowanie turystyczne pozwalają na oferowanie, w ramach produktów turystycznych, następujących typów produktów: krajoznawczy, wypoczynkowy, specjalistyczny i mieszany. Produkty turystyczne w typie krajoznawczym i formy turystyki kwalifikowanej wiążą się przede wszystkim z wędrówkami po szlakach turystycznych.

Formy turystyki krajoznawczej i połączone z nią produkty turystyczne związane są także ze zwiedzaniem miejscowości z występującymi walorami turystycznymi. Mogą to być dla przykładu: wędrówki piesze szlakami turystycznymi z noclegami w ośrodkach wypoczynkowych, gospodarstwach agroturystycznych, zwiedzanie parku krajobrazowego, podglądanie życia zwierzyny leśnej, wędrówki rowerowe szlakami turystycznymi.

Typ wypoczynkowy produktu turystycznego nawiązuje do walorów przyrodniczych obszaru (zalewu i lasów) oraz istniejącego i proponowanego zagospodarowania turystycznego. Mogą to być

następujące produkty turystyczne:

- wczasy w ośrodkach wypoczynkowych z programem usług sportowo - rekreacyjnych związanych przede wszystkim z formami wypoczynku nadwodnego,
- pobyty zdrowotne,
- pobyty w obiektach letniskowych,
- pobyty w obiektach agroturystycznych,
- pobyty szkoleniowe związane z nabywaniem specjalistycznych umiejętności np. w zakresie żeglarstwa.

Typ specjalistyczny produktów turystycznych związany jest z możliwością wędkowania w zbiorniku Pilchowice, organizacją polowań, żeglowaniem w okresie

letnim. Należy podkreślić, że dużą ilość ofert produktów turystycznych można przygotować w typie mieszanym. Wiąże się to z możliwością sprzedawania szeregu łączących się ze sobą produktów turystycznych w formie tzw. pakietów dotyczących np.:

- pobytu w ośrodku wczasowo-wypoczynkowym lub pensjonacie z możliwością uczestnictwa w wycieczce krajoznawczej, wędkowania w jeziorze, uczestnictwa w wędrówkach konnych lub rowerowych,
- pobytu w obiekcie agroturystycznym z możliwością uczestnictwa: w imprezie folklorystycznej, w przejażdżce bryczką, w pływaniu żaglówką lub w spływie kajakowym,
- wielodniowej wędrówki pieszej z możliwością pobytu w stancyi wędkarskiej, w ośrodku turystyki przyrodniczej lub w gospodarstwie agroturystycznym itp.

Z wymienionych powyżej typów produktu turystycznego podstawowe znaczenie promocyjne powinny mieć produkty markowe obszaru zbiornika Pilchowice. Produkty te mogą stanowić „koło napędowe” rozwoju turystyki. Są to produkty takie jak: zaporą Pilchowice, linia kolejowa z Jeleniej Góry do Lwówka Śląskiego, sam akwen Pilchowski i inne.

4. REALIZACJA KONCEPCJI ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

Wdrożenie koncepcji zagospodarowania turystycznego uzależnione jest od dwóch istotnych czynników: działania władz samorządowych w rozwoju turystyki i aktywność mieszkańców w rozwoju produktu turystycznego. Do głównych zadań lokalnej administracji samorządowej w zakresie rozwoju gospodarki turystycznej należą przede wszystkim działania w sferze organizacyjnej, szkoleniowej i inwestycyjnej. Zadania te można podzielić na następujące grupy działań: prawne, ofertowe, organizacyjno-kadrowe, popularyzatorskie i w sferze komunalnej.

Istotą działań organizacyjno-kadrowych jest stworzenie organizacyjnych podstaw i koordynacja rozwoju turystyki w obszarze poszczególnych jednostek administracyjnych. W ramach administracji powiatowych i gminnych proponuje się utworzenie stanowisk do spraw turystyki. Osoby zatrudnione na tych stanowiskach powinny koordynować i stymulować wszelkie działania związane z rozwojem i funkcjonowaniem turystyki w powiecie i w gminach. Tym samym w poszczególnych

podmiotach obsługi turystyki powinna zostać zatrudniona wysoko wykwalifikowana kadra. Powinny być to osoby z wyższym lub średnim wykształceniem ze znajomością języków obcych oraz znajomością mechanizmów funkcjonujących na rynku turystycznym. W wielu przypadkach wymaga to specjalnego przeszkolenia. Na szczeblu powiatowym powinny być prowadzone również szkolenia dla osób obsługujących ruch turystyczny.

Istotą działań popularyzatorskich jest uświadomienie mieszkańcom korzyści wynikających z rozwoju turystyki, stworzenie zachęt do inwestowania w tej dziedzinie i rozwijanie przychylnego nastawienia w stosunku do turystów. Propagowaniem idei rozwoju turystyki w świetle korzyści, jakie uzyskać mogą lokalne społeczności powinny zająć się odpowiednie komórki w administracji powiatowej, gminnej.

Istotą działań prawnych jest stworzenie podstaw prawnych rozwoju turystyki na szczeblu gminnym i powiatowym. Szczególnie ważny jest szczebel powiatowy, gdyż powiat spełnia bardzo ważną rolę w rozwoju i funkcjonowaniu turystyki oraz w sferach związanych z turystyką (zagospodarowanie przestrzenne i nadzór budowlany, gospodarka wodna, ochrona środowiska i przyrody, ochrona dóbr kultury, instytucje kultury, leśnictwo, łowiectwo, rolnictwo, transport i promocja). Spośród uwarunkowań formalno-prawnych na szczeblu gminnym podstawowe znaczenie ma tworzenie a następnie ściśle egzekwowanie prawa lokalnego. Tworzenie prawa lokalnego związane jest przede wszystkim z odpowiednimi zapisami w „studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin” oraz w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Prawo to tworzą także uchwały rad gminnych odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do możliwości rozwoju turystyki. Bezpośrednio o możliwościach tych decydują: ustanowione prawa dotyczące podatków, funkcji i przeznaczeniu poszczególnych obiektów np. przeznaczenie obiektu komunalnego do obsługi ruchu turystycznego, wprowadzenie ulg podatkowych dla rolników - organizatorów usług agroturystycznych. Wśród działań prawnych wymienić należy także i te, które dotyczą ochrony i rekultywacji poszczególnych elementów środowiska, eliminacji zagrożeń zewnętrznych wpływających na czystość wód powierzchniowych i podziemnych oraz jakość środowiska leśnego, a także ochrony środowiska przed agresywnymi formami turystyki.

Istotą działań ofertowych jest poszukiwanie inwestorów i zachęcanie ich do inwestowania na terenie wokół zalewu Pilchowice. Działania te odnoszą się głównie do nowych inwestycji w turystyce, ale także do przekształceń własnościowych, czy zmian funkcjonalnych istniejącego zagospodarowania. W pakiecie ofertowym powinna zostać przedstawiona wstępna analiza opłacalności każdej oferowanej inwestycji. Zadaniem gmin jest stworzenie inwestorom najdogodniejszych warunków do prowadzenia działalności. Poszczególne oferty powinny być kierowane do różnych odbiorców w odniesieniu do proponowanych nowych elementów zagospodarowania turystycznego. Należy zaznaczyć, że działania ofertowe mogą pokrywać się w wielu przypadkach z działaniami promocyjnymi i mogą być skierowane do tych samych odbiorców na rynku turystycznym.

Istotą działań w sferze komunalnej jest uporządkowanie oraz utrzymanie ogólnego ładu i estetycznego wyglądu a także ukształtowanie oryginalnej przestrzeni turystycznej poszczególnych miejscowości i stworzenie wyrazistego obrazu tego terenu odróżniającego go od innych. W efekcie prowadzić to ma do powstania emocjonalnej więzi turysty z tym terenem. Oryginalna przestrzeń turystyczna powstawać powinna nie tylko w wyniku jej odpowiedniego kształtowania, ale także dzięki wprowadzaniu elementów estetyzujących, do których zaliczyć można np.: ustawianie wykonanych w regionalnym stylu stołów i ławek przy wejściach do obiektów gastronomicznych, ustawianie estetycznie wykonanych koszy na śmieci, odpowiednie oznakowanie tras turystycznych znajdujących się na tym terenie oraz obiektów, usytuowanie dobrze utrzymanych i czytelnych tablic informacyjnych i drogowskazów, ustawienie wiat, ławek itp.

Brak podstawowych elementów infrastruktury komunalnej stanowi w wielu przypadkach istotną barierę rozwoju turystyki. Zadaniem władz powiatowych i gminnych jest wykonanie podstawowych elementów tej infrastruktury, co dotyczy głównie: dróg dojazdowych i przelotowych ruchu turystycznego, podstawowych elementów związanych z prawidłowym funkcjonowaniem gospodarki wodno-ściekowej (miejsca poboru wody pitnej, wywóz śmieci i odpadów itp.). Dbanie o czystość na szlakach turystycznych. Działania w sferze komunalnej pokrywają się w wielu przypadkach z działaniami w sferze zagospodarowania turystycznego. O ile jednak ten ostatni rodzaj działań może być podejmowany przez wielu inwestorów (w tym oczywiście także przez gminy), to działania w sferze komunalnej są

podstawowym zadaniem władz gminnych. Stanowią one jednocześnie punkt wyjściowy do wielu innych działań w zakresie rozwoju turystyki. Jednym z podstawowych działań dla rozwoju turystyki na terenie poszczególnych gmin jest utrzymanie ogólnego ładu i porządku.

5. KALKULACJA SZACUNKOWA KOSZTÓW REALIZACJI ZAGOSPODAROWANIA

Lp.	Opis	Ilość	J.m.	C.j.	Wartość
1.	Przebudowa drogi powiatowej ok. 4,2 km				1 575 252,00
	Korytowanie z wywozem nadmiaru ziemi	5040	m3	29,7	149 688,00
	Mechaniczne profilowanie i zagęszczenie podłoża pod warstwy konstrukcyjne nawierzchni	25200	m2	1,1	27 720,00
	Nawierzchnia z tłucznia kamiennego - warstwa dolna z tłucznia - grubość po zagęszczeniu 10 cm	25200	m2	27,51	693 252,00
	Nawierzchnia z tłucznia kamiennego - warstwa górna z tłucznia - grubość po zagęszczeniu 10 cm	25200	m2	27,96	704 592,00
2.	Przebudowa drogi gminnej ok. 1,6 km				550 088,00
	Korytowanie z wywozem nadmiaru ziemi	1760	m3	29,7	52 272,00
	Mechaniczne profilowanie i zagęszczenie podłoża pod warstwy konstrukcyjne nawierzchni	8800	m2	1,1	9 680,00
	Nawierzchnia z tłucznia kamiennego - warstwa dolna z tłucznia - grubość po zagęszczeniu 10 cm	8800	m2	27,51	242 088,00
	Nawierzchnia z tłucznia kamiennego - warstwa górna z tłucznia - grubość po zagęszczeniu 10 cm	8800	m2	27,96	246 048,00
3.	Przebudowa drogi gminnej ok. 1,6 km				400 064,00
	Korytowanie z wywozem nadmiaru ziemi	1280	m3	29,7	38 016,00
	Mechaniczne profilowanie i zagęszczenie podłoża pod warstwy konstrukcyjne nawierzchni	6400	m2	1,1	7 040,00
	Nawierzchnia z tłucznia kamiennego - warstwa dolna z tłucznia - grubość po zagęszczeniu 10 cm	6400	m2	27,51	176 064,00
	Nawierzchnia z tłucznia kamiennego - warstwa górna z tłucznia - grubość po zagęszczeniu 10 cm	6400	m2	27,96	178 944,00
4.	Oznakowanie szlaków turystycznych				32 623,00
	Szlak rowerowy trudny długości 16.400 m				
	- znaki co ok..300 m	57	szt.	45	2 565,00
	- taśma sygnalizacyjna na istniejącej roślinności lub słupkach z pręta stalowego wbitego w ziemię	32800	m	0,46	15 088,00
	Szlak rowerowy łatwy długości 19.200 m				
	- znaki co ok..250 m	80	szt.	45	3 600,00
	- znaki - kierunkowskazy	28	szt.	120	3 360,00
	Szlak pieszy długości 16400 m				
	- znaki co 200 m	82	szt.	45	3 690,00
	- znaki - kierunkowskazy	36	szt.	120	4 320,00
5.	Budowa drewnianych podestów (kładek) na ścieżkach leśnych o szerokości 2 m. i długości około 2.900 m.				620 446,00
	- oczyszczenie ścieżki z porostów	5800	m2	1,27	7 366,00
	- profilowanie podłoża pod kładkę	5800	m2	2,1	12 180,00
	- deski tarasowe sosnowe ryflowane zaimpregnowane na balach z drewna nasyczonego	5800	m2	98	568 400,00
	- balustrada drewniana w miejscach zagrożenia	500	m	65	32 500,00
6.	Remont betonowej kładki na rzece dł. ok. 30 m (tylko montaż balustrad po obydwu stronach)				23 400,00
	- balustrada stalowa malowana	60	m	390	23 400,00

7.	Oczyszczenie z zakrzaczeń (trawy i nieduże krzewy) plaży				16 555,00
	oczyszczenie z zakrzaczeń (trawy i nieduże krzewy) plaży nr 1 pow. ok. 0,67 ha	6700	m2	0,43	2 881,00
	oczyszczenie z zakrzaczeń (trawy i nieduże krzewy) plaży nr 2 pow. ok. 3,18 ha	31800	m2	0,43	13 674,00
8.	Umocnienie żelbetowe brzegu zbiornika wodnego- betonowy zjazd do wodowania łodzi				54 150,00
	- wyrównanie podłoża	300	m2	2,5	750,00
	- umocnienie skarpy zbiornika płytami żelbetowymi na mokro grub do 20 cm na podłożu gruntowym	300	m2	178	53 400,00
9.	Montaż bojek i pływaków przy kąpielisku 2x50 m				6 740,00
	- bojki pływające 50 m	2	szt.	1930	3 860,00
	- pływaki	8	szt.	360	2 880,00
10.	Budowa ścieżki edukacyjnej dł. ok. 2,9 km				104 760,00
	- oczyszczenie szlaku z zarośli	2200	m	3,3	7 260,00
	- drewniane tablice edukacyjne	25	szt.	3900	97 500,00
11.	Budowa punktu turystycznego nr 1				22 578,40
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- profilowanie i zagęszczenie terenu pod taras	42	m2	4,2	176,40
	- podbudowa z kruszywa naturalnego	42	m2	29	1 218,00
	- deski tarasowe sosnowe ryflowane zaimpregnowane na balach z drewna nasyczonego	42	m2	98	4 116,00
	- obarierowanie od strony skarpy	13	m2	240	3 120,00
	- umocnienie skarpy ażurowymi płytami betonowymi	19,5	m2	120	2 340,00
12.	Budowa punktu turystycznego nr 2				30 358,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	300	m2	29	8 700,00
	- znak pionowy "parking"	1	szt.	750	750,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- gril ceglany	1	szt.	2900	2 900,00
	- wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m	1	szt.	12200	12 200,00
13.	Budowa punktu turystycznego nr 3				11 608,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00

	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
14.	Budowa punktu turystycznego nr 4				12 558,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- drewniany podest 27 m2	1	szt.	3600	3 600,00
15.	Budowa punktu turystycznego nr 6				11 608,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowana do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
16.	Budowa punktu turystycznego nr 7				11 970,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	300	m2	29	8 700,00
	- znak pionowy "parking"	1	szt.	750	750,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
17.	Budowa punktu turystycznego nr 9				13 808,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- drewniany podest 16 m2	1	szt.	2200	2 200,00
18.	Budowa punktu turystycznego nr 11				11 608,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
19.	Budowa punktu turystycznego nr 12				24 808,00

	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	300	m2	29	8 700,00
	- znak pionowy "parking"	1	szt.	750	750,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m	1	szt.	12200	12 200,00
20.	Budowa punktu turystycznego nr 13				23 308,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- schody skarpowe szer. 3 m	60	m2	195	11 700,00
21.	Budowa punktu turystycznego nr 15				11 608,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
22.	Budowa punktu turystycznego nr 16				23 808,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m	1	szt.	12200	12 200,00
23.	Budowa punktu turystycznego nr 18				11 608,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00
	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
24.	Budowa punktu turystycznego nr 21				23 808,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	200	m2	29	5 800,00
	- stół długości 3 m. z ławami po obu stronach drewniany zaimpregnowany - konstrukcja ciężka -umocowana do podłoża	1	szt.	2650	2 650,00

	- drewniany stojak na rowery - 5 stanowiskowy, umocowany do podłoża	1	szt.	638	638,00
	- kosz naśmieci - stelaż na worki foliowe -drewniany umocowany do podłoża	1	szt.	320	320,00
	- tablica informacyjna	1	szt.	2200	2 200,00
	- wiata „altana” na planie 3,7x3,6 m	1	szt.	12200	12 200,00
25.	Parking z kruszywa naturalnego dla 10 sam. osobowych przy plaży (obiekt nr 20) + utwardzony plac				28 010,00
	- nawierzchnia z kruszywa naturalnego	940	m2	29	27 260,00
	- znak pionowy "parking"	1	szt.	750	750,00
26.	Przejście przez tory kolejowe - drewniany podest dł. 6 m (przy obiekcie nr 1)				2 676,00
	- deski tarasowe sosnowe ryflowane zaimpregnowane na balach z drewna nasyczonego	12	m2	98	1 176,00
	- oznakowanie pionowe	2	szt.	750	1 500,00
27.	Zejście do jeziora z betonowych stopni szer.2m z trzema spocznikami 2x2m. (przy obiekcie nr 1)				25 218,72
	- profilowanie i zagęszczenie podłoża naturalnego	126,6	m2	4,2	531,72
	- schody skarpowe na podłożu gruntowym	126,6	m2	195	24 687,00
28.	Wycinka drzew - bez opłat administracyjnych	2200	m2	40	88 000,00
	Razem roboty konstrukcyjno architektoniczne				3 773 027,12
29.	wykonania mapy do celów projektowych dla poszczególnych obiektów oraz innych potrzebnych materiałów, - wykonania projektów poszczególnych obiektów + uzgodnienia branżowe	1	kpl.	88000	88 000,00
	OGÓŁEM WARTOŚĆ (bez VAT)				3 861 027,12

Tabela 1. Koszty szacunkowe realizacji inwestycji

6. PODSUMOWANIE

Opracowana koncepcja obejmuje problematykę zagospodarowania turystycznego wokół zbiornika Pilchowice ze szczególnym uwzględnieniem zagospodarowania turystycznego terenów bezpośrednio przyległych do zalewu. Podstawowym celem pracy jest określenie możliwości wykorzystania turystycznego samego akwenu, jak i rzek oraz terenów wokół zbiornika. Najistotniejsze jest to aby wszelkie działania mające na celu ożywienie turystyki obszaru były w zgodzie z zasobami przyrodniczymi, które to stanowią podstawę realizacji ruchu turystycznego w tym miejscu.

Wykaz źródeł bibliograficznych, kartograficznych i innych:

- „Uwarunkowania współpracy na rzecz rozwoju turystyki w regionie” – Katarzyna Czernek, Wydawnictwo Prksenja 2012
- „Turystyka zrównoważona” – Kowalczyk A., Wydawnictwo PWN 2010
- „Wiejska turystyka kulturowa” – Jędrzyak T., Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne 2010
- Rąkowski G., *Polska egzotyczna*, cz. 1, „Rewasz”, Pruszków 1999.
- Rąkowski G. i in., *Parki krajobrazowe w Polsce*, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2002.
- Pisarski Z., Rąkowski G. 1996: Kierunki rozwoju turystyki w parkach krajobrazowych. *Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych* 9.
- Rąkowski G., *Tourism On Protected Areas In Poland*. W: *NATURA 2000, Rural Development and Ecological Networks*. Ed. P. Bacon. IUCN Office for Central Europe in Warsaw, Warsaw 2000.
- „Powiat Lwówecki – mapa atrakcji turystycznych z planami miast”, skala 1:75000, Wydawnictwo turystyczne PLAN
- „Powiat Lwówecki – Mikroregion Frýdland” – przewodnik po okolicach, Wydawnictwo turystyczne PLAN
- „Nadleśnictwo Lwówek Śląski” – Wydawnictwo Włodzimierz Łapiński 2008r.
- „Przewodnik rowerowy – Doliną Bobru” – Wydawnictwo Turystyczne PLAN 2010r.
- „Sto lat kolei Doliny Bobru” – Wydawnictwo: Archiwum System, Jelenia Góra 2009r.
- Strony internetowe poszczególnych gmin i powiatów.

Zestawienie nr map punktów turystycznych:

- 1 ZT – obiekt turystyczny nr 1
- 2 ZT – obiekt turystyczny nr 2
- 3 ZT – obiekt turystyczny nr 3
- 4 ZT – obiekt turystyczny nr 4
- 5 ZT – obiekt turystyczny nr 5
- 6 ZT – obiekt turystyczny nr 6
- 7 ZT – obiekt turystyczny nr 7
- 8 ZT – obiekt turystyczny nr 9
- 9 ZT - obiekt turystyczny nr 11
- 10 ZT – obiekt turystyczny nr 12
- 11 ZT - obiekt turystyczny nr 13
- 12 ZT - obiekt turystyczny nr 15
- 13 ZT - obiekt turystyczny nr 16
- 14 ZT - obiekt turystyczny nr 18
- 15 ZT - obiekt turystyczny nr 20
- 16 ZT - obiekt turystyczny nr 21

ZAŁĄCZNIKI – CZĘŚĆ RYSUNKOWA OPRACOWANIA